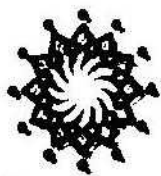

زندگی نامه و خدمات علمی و فرهنگی
استاد دکتر سلیم نیساری

انجمن آثار و معارف فرهنگی

تهران - اسفندماه ۱۳۹۲

زندگی نامه و خدمات علمی و فرهنگی استاد دکتر سلیم نیساری

انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

عنوان و نام پدیدآور	زندگی نامه و خدمات علمی و فرهنگی استاد دکتر سلیم نیساری.
مشخصات نشر	تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۲۰۷ ص.
فروست	سلسله انتشارات [انجمن آثار و مفاخر فرهنگی]؛ شماره؛ ۵۸۶/۱۱۳
شابک	۱- ۲۴۹-۵۲۸-۹۶۴-۹۷۸-۷۰۰۰۰ ریال.
وضعیت فهرست نویسی	فیبا.
موضوع	نیساری، سلیم، ۱۲۹۹ - سرگذشتنامه
موضوع	زندگی نامه دکتر سلیم نیساری
شناسه افزوده	قنبری، امید، ۱۳۴۷-
شناسه افزوده	انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
رده بندی کنگره	۵۸۶/۱۲۵، ۱۳۹۲
رده بندی دیویی	
شماره کتاب شناسی ملی	

سلسله انتشارات و مجموعه زندگي نامه ها

۵۸۶/۱۲۵

زندگي نامه و خدمات علمي و فرهنگي استاد دكتور سليم نيساري

● ويراستار: اميد قنبري ● صفحه آرايي: علي اكبر حكيم آبادي و علي رستمي

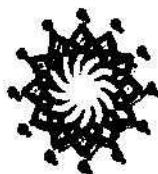
● ناظر فني چاپ: كيانش بيرون وند ● ليتوگرافي چاپ و صحافي: هفت نقش

● نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱ ● شمارگان: ۱۵۰۰ جلد ● قيمت: ۷۰۰۰ تومان

● همه حقوق چاپ و نشر براي ناشر محفوظ است.

● ISBN: 978-964-528-249-1

● شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۸-۲۴۹-۱

انجمن آثار و مفاخر فرهنگي

خيابان ولي عصر - پل امير بهادر - خيابان سرگرد بشيري - شماره ۷۱

تلفن: ۵۵۳۷۴۵۳۱-۳

فهرست

- پیش‌گفتار ۷
 مهدی محقق
- زندگی‌نامه خودنوشت ۱۱
 سلیم نیساری
- هنر نثرنویسی یا درس انشای فارسی ۲۷
 احمد بهمنیار
- دکتر سلیم نیساری و زنگ انشاء ۳۳
 سید حسین حسینی‌نژاد
- نگاهی به «دفتر دگرسانی‌ها در غزل‌های حافظ» نوشته دکتر سلیم
 نیساری ۳۷
 بهمن خلیفه
- گفت‌وگو با دکتر سلیم نیساری درباره دیوان حافظ به تصحیح علامه
 قزوینی ۴۵
 بهمن خلیفه

- ۶۲..... یادی از نماد «دارا و سارا» در کتاب اول فارسی
فریدون اکبری شلدره
- ۷۳..... تاریخچه کاربرد اصطلاح «دستور خط فارسی»
سلیم نیساری
- ۷۷..... تاریخچه کاربرد اصطلاح «خبرنامه»
سلیم نیساری
- ۸۱..... ابتکار گاهی «آمد - نیامد» دارد
سلیم نیساری
- ۸۵..... فرهنگ ریشه‌شناسی لغات فارسی پروفیسور هنینگ
سلیم نیساری
- ۸۹..... همزه در زبان فارسی و همزه در خط فارسی
سلیم نیساری
- ۹۹..... مآخذشناسی و گزارش نویسی
سلیم نیساری
- ۱۶۳..... فهرست پژوهش‌ها و نوشته‌ها
- ۱۷۵..... عکس‌ها و اسناد

پیش‌گفتار

به نام خداوند جان و خرد

قطب‌الدین شیرازی در آغاز *اللتحفة السعدیة*، یعنی شرح کتاب قانون ابن سینا، آنجا که از تمدن و بقای نوع انسان سخن می‌راند می‌گوید «هر مدینه فاضله‌ای نیازمند به چهار مزیت است: فرمانروای دادگر، پزشک ماهر، آب جاری، بازار رواج. سپس می‌گوید آن شهری که در آن این صفات وجود داشته باشد مانند «تبریز» که بهشتی از بهشت‌های روی زمین است؛ فیها ما تشتهی الأنفس و تلذ الأعین».

این در صورتی است که شیراز خود از بهترین شهرهای ایران بوده که حافظ قطعه معروف را درباره آن شهر سروده:

خوشا شیراز و وضع بی‌مثالش

خداوندانگهدار از زوالش

این توصیف که قطب‌الدین از تبریز کرده مسلماً پرورش‌یافتگان این شهر باید از برگزیده‌ترین مردمان باشند - و چنین هم هست. از این شهر است که شاعر معروف قطران تبریزی صاحب دیوان و لغوی مشهور محمدحسین خلف تبریزی برخاسته‌اند و هر دو به

غنای فارسی کمک کرده‌اند و از میان فیلسوفان و متفکران این شهر مناسب است از ابوعبدالله تبریزی نام برده شود که بخشی مهم از کتاب دلالة الحائرین ابن میمون را به عربی نقل کرده که این کتاب در سال ۱۵۵۶م در ونیز ایتالیا به زبان عبری ترجمه شده و در سال ۱۵۷۴ در همان شهر چاپ شده است.

از علمای دین این شهر مرحوم میرزا فضلعلی آقای تبریزی که در سفر خود به آلمان جهت درمان با مرحوم محمدخان قزوینی مباحثات و مفاوضاتی داشته که قزوینی مبهوت فضل و ادب او شده و در همان زمان‌ها مقاله‌ای از او در مجله دانشکده ادبیات دانشگاه آنکارای ترکیه چاپ شده است و دیگر شیخ و استاد ما مرحوم میرزا محمدعلی مدرس تبریزی خیابانی که با نگارش فرهنگ نوبهار و بهارستان و نگارستان خدمتی سترگ به زبان فارسی کرده و با تألیف قاموس المعارف، دائرة المعارف شش جلدی خود، فرهنگ اسلامی - ایرانی را به اهل علم عرضه داشته است. کتاب اخیر با همت آیت‌الله شیخ جعفر سبحانی زیر چاپ است.

در سال ۱۳۳۹ من با همراهی دوست فقیدم مرحوم دکتر سید علی موسوی بهبهانی به قصد تنزه و تفریح و دیدار بزرگان به تبریز رفتیم. فضلالی آن شهر، همچون مرحومان سید جعفر سلطان‌القرایی و حاج محمد آقا و حاج حسین آقای نخجوانی و شیخ یوسف شعار و عبدالعلی کارنگ، مقدم ما را گرمی داشتند و مهمان‌نوازی تبریزانه خود را به حدّ اعلی رساندند و این خاطره خوشی است که همیشه از این شهر دانش و ادب برای ما باقی خواهد ماند.

در سال‌های آغازین دهه ۱۳۳۰ که من دانشجوی دوره لیسانس

دانشکدهٔ زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه بودم با برخی از دانشجویان دورهٔ دکتری زبان و ادبیات فارسی که از تبریز بودند از جمله دکتر منوچهر مرتضوی و دکتر سلیم نیساری آشنا شدم. دکتر نیساری در آن وقت‌ها مدیرکل وزارت فرهنگ هم بود که معمولاً در کتابخانه طهوری همدیگر را می‌دیدیم. بعدها ارتباط ما بیشتر شد و همواره ایشان در برخوردها از سکون و آرامش و ادب ویژه‌ای برخوردار بود. پس از انقلاب، ارتباط ما زیاد شد؛ چه آنکه هر دو هفته یکبار او را در فرهنگستان زبان و ادب فارسی ملاقات می‌کردم و از ملاحظات خاصی که دربارهٔ حافظ داشت، برخوردار می‌شدم. او با فروتنی ویژه خود عبارات عربی دیوان حافظ را نزد من می‌آورد و با کمک یکدیگر به برخی از مشکلات می‌پرداختیم. نکتهٔ جالبی که از کوشش‌های سالیان دراز از زندگی علمی دکتر نیساری برمی‌آید اینکه این استاد هر چند در محیط غیر زبان فارسی زاده و پرورش یافته چگونه همّت خود را در هشت دهه از زندگی پربار خود به ترویج و نشر زبان و ادبیات و خط فارسی پرداخته و ملت ایران را از علم سرشار خود بهره‌مند ساخته است.

انجمن آثار و مفاخر فرهنگی مفتخر است که اکنون مجلس بزرگداشت برای دکتر سلیم نیساری برگزار می‌کند تا دوستان و شاگردان و همکاران ایشان یاد او را در نود و سومین سال تولدش گرامی دارند و سیرت علمی و عملی او را الگو و اسوه برای نسل جوان به ویژه دانشجویان قرار دهند. بعون الله و توفیقه تعالی.

مهدی محقق

رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

اسفندماه ۱۳۹۲